# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ της 9ης Νοεμβρίου 1978 *

Στην υπόθεση 23/78,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesgerichtshof προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

**Nikolaus Meeth,** εμπόρου, ιδιοκτήτου της επιχειρήσεως Nikolaus Meeth, εργοστάσιο κατασκευής παραθύρων και επιχείρηση επεξεργασίας ξύλου, με έδρα το Piesport/Moselle (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας),

και

**Glacetal,** société à responsabilité limitée, με έδρα τη Vienne/Estressin (Γαλλία),

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 1 της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, J. Mertens de Wilmars και A. J. Mackenzie Stuart, προέδρους τμήματος, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe και G. Bosco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. Capotorti
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

**Απόφαση**

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

**Σκεπτικό**

1 Με Διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 1978 που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 27 του ιδίου μηνός το BUNDESGERICHTSHOF υπέβαλε, δυνάμει του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: Σύμβαση) ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 17 της Συμβάσεως.

2 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία η επιχείρηση NIKOLAUS MEETH, εργοστάσιο παραθύρων και επεξεργασίας ξύλου, με έδρα το PIESPORT/MOSELLE (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), εναγομένη στην κύρια δίκη και ασκούσα τη RÉVISION είχε συνάψει σύμβαση με τη SOCIÉTÉ A RESPONSABILITÉ LIMITÉE GLACETAL που έχει έδρα τη VIENNE/ESTRESSIN (Γαλλία), ενάγουσα στην κύρια δίκη και καθής η RÉVISION με αντικείμενο την προμήθεια υάλου που παραδόθηκε από τη γαλλική στη γερμανική επιχείρηση.

Μεταξύ των συμβαλλομένων συμφωνήθηκε ότι η σύμβαση θα διέπεται από το γερμανικό δίκαιο, ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής θα είναι το PIESPORT και ότι «κάθε αγωγή της MEETH κατά της GLACETAL πρέπει να ασκείται ενώπιον των γαλλικών δικαστηρίων· αντίστροφα, κάθε αγωγή της GLACETAL κατά της MEETH πρέπει να ασκείται ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων».

Επειδή η MEETH δεν εξόφλησε ορισμένες παραγγελθείσες ποσότητες υάλου τις οποίες είχε παραδώσει τμηματικά η GLACETAL, η γαλλική επιχείρηση άσκησε αγωγή για να εισπράξει τις απαιτήσεις της ενώπιον του LANDGERICHT TRIER — που είχε διεθνή δικαιοδοσία λόγω του ότι στην περιφέρειά του είχε την κατοικία του ο εναγόμενος — που υποχρέωσε τη γερμανική επιχείρηση να καταβάλει τις οφειλές της.

3 Στο πλαίσιο της δίκης αυτής ο MEETH αντέταξε στην αγωγή της GLACETAL την αξίωση προς αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη από το γεγονός ότι η γαλλική επιχείρηση είχε εκπληρώσει καθυστερημένα ή πλημμελώς τις συμβατικές της υποχρεώσεις.

Ο συμψηφισμός της απαιτήσεως αυτής με το τίμημα της πωλήσεως που απαιτούσε η γαλλική επιχείρηση απερρίφθη πάντως από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο έκρινε ότι ο MEETH δεν προσκόμισε καμιά πειστική απόδειξη για να υποστηρίξει το αίτημά του περί αποζημιώσεως.

Μετά από την έφεση που ασκήθηκε στην υπόθεση αυτή ενώπιον του OBERLANDESGERICHT της KOBLENZ, το εν λόγω δικαστήριο αναγνώρισε επίσης την απαίτηση της γαλλικής επιχειρήσεως με την επιφύλαξη, πάντως, των αποτελεσμάτων του προληπτικού πτωχευτικού συμβιβασμού που είχε συναφθεί στο μεταξύ.

Ως προς τον συμψηφισμό του τιμήματος της πωλήσεως με την απαίτηση που προέβαλε ο MEETH, το OBERLANDESGERICHT απέρριψε την ένσταση του εναγομένου με την αιτιολογία ότι η ρήτρα διεθνούς δικαιοδοσίας που είχε συμφωνηθεί στη σύμβαση μεταξύ των μερών δεν επέτρεπε την προβολή της αξιώσεως αυτής ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων.

Μετά από άσκηση RÉVISION ενώπιον του BUNDESGERICHTSHOF κατά της αποφάσεως αυτής, το εν λόγω δικαστήριο κρίνοντας ότι η επίλυση του ζητήματος αυτού εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 17 της Συμβάσεως, υπέβαλε επ' αυτού στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα.

*Επί του πρώτου ερωτήματος*

4 Με το πρώτο ερώτημα ζητείται αν «η ρήτρα σύμφωνα με την οποία κάθε ένας από τους δύο συμβαλλομένους σε σύμβαση πωλήσεως που έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη, μπορεί να εναχθεί μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους της κατοικίας του συμβιβάζεται με το άρθρο 17, παράγραφος 1 της Συμβάσεως του 1968».

5 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, «αν τα μέρη (...) συμφώνησαν (...) ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλομένου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία».

Η ερμηνεία της διατάξεως αυτής ως προς την αμοιβαία παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως υπάρχει στη σύμβαση η εκτέλεση της οποίας αποτελεί αντικείμενο της διαφοράς, προκαλεί δυσχέρεια λόγω του ότι, όπως είναι διατυπωμένο, το άρθρο 17 αναφέρεται στον καθορισμό από τους συμβαλλομένους ενός μόνο δικαστηρίου ή των δικαστηρίων ενός μόνο κράτους.

Η διατύπωση αυτή, που είναι εμπνευσμένη από τη συνήθη πρακτική της συναλλακτικής ζωής δεν μπορεί να ερμηνευτεί πάντως από την έννοια ότι σκοπεί να αποκλείσει για τους συμβαλλομένους τη δυνατότητα να ορίσουν δύο ή περισσότερα δικαστήρια ενόψει επιλύσεως ενδεχομένων διαφορών.

Η ερμηνεία αυτή δικαιολογείται από τη σκέψη ότι το άρθρο 17 στηρίζεται στην αναγνώριση της αυτονομίας της βουλήσεως των μερών ως προς την παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας στα δικαστήρια που καλούνται να δικάσουν διαφορές που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της συμβάσεως και δεν εμπίπτουν στις ρητές εξαιρέσεις που θεσπίζει η παράγραφος 2 του άρθρου 17.

Αυτό ιδίως συμβαίνει στην περίπτωση που, με μια τέτοια ρήτρα, οι συμβαλλόμενοι παρεξέτειναν αμοιβαία τη διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια που καθορίζονται από τη γενική διάταξη του άρθρου 2 της Συμβάσεως.

Παρά το ότι υπάρχει η σύμπτωση αυτή, τέτοια ρήτρα διατηρεί πάντοτε μια πρακτική αποτελεσματικότητα με την έννοια ότι έχει ως συνέπεια να αποκλείει στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων, άλλες βάσεις συντρέχουσας διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως υπάρχουν στα άρθρα 5 και 6 της Συμβάσεως.

6 Στο πρώτο ερώτημα πρέπει συνεπώς να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 17, παράγραφος 1, της Συμβάσεως δεν μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αποκλείει ρήτρα σύμφωνα με την οποία κάθε ένας από τους συμβαλλομένους σε σύμβαση πωλήσεως, οι οποίοι έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη, μπορεί να εναχθεί μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού.

*Επί του δευτέρου ερωτήματος*

7 Με το δεύτερο ερώτημα ζητείται αν «εφόσον μια ρήτρα τέτοιου περιεχομένου είναι νόμιμη δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 1 της Συμβάσεως του 1968 αποκλείει τη δυνατότητα για τον ένα αντισυμβαλλόμενο να αντιτάξει στην αγωγή του άλλου, ενώπιον του αρμοδίου για να δικάσει την αγωγή αυτή δικαστηρίου, συμψηφισμό απαιτήσεως για την οποία ισχύει η ρήτρα».

8 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, η παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται ενόψει επιλύσεως διαφορών που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν «από συγκεκριμένη έννομη σχέση».

Το ζήτημα αν ένα δικαστήριο, που δικάζει δυνάμει ρήτρας με την οποία παρεκτείνεται αμοιβαίως η διεθνής δικαιοδοσία, όπως η ρήτρα που υπάρχει στη

σύμβαση μεταξύ των μερών, έχει διεθνή δικαιοδοσία για να κρίνει επί ενστάσεως συμψηφισμού που ο ένας συμβαλλόμενος αντιτάσσει κατά της επίδικης απαιτήσεως, πρέπει να λυθεί λαμβάνοντας υπόψη τόσο την αναγκαιότητα να γίνει σεβαστή η αυτονομία της ιδιωτικής βουλήσεως που έχει εμπνεύσει, όπως αναφέρεται παραπάνω, το άρθρο 17, όσο και τις ανάγκες οικονομίας της δίκης, στις οποίες στηρίζεται το σύνολο της Συμβάσεως στην οποία εντάσσεται το άρθρο αυτό.

Υπό το φως της διπλής αυτής σκοπιμότητας, το άρθρο 17 δεν μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι εμποδίζει το δικαστή που δικάζει δυνάμει ρήτρας παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, όπως αυτή που έχει αναφερθεί παραπάνω, να λάβει υπόψη συμψηφισμό απαιτήσεως που είναι συναφής με την επίδικη απαίτηση, αν κρίνει ότι ο συμψηφισμός αυτός συμβιβάζεται με το γράμμα και το πνεύμα της ρήτρας παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας.

9 Στο δεύτερο ερώτημα πρέπει συνεπώς να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 17, παράγραφος 1 της Συμβάσεως δεν μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αποκλείει στην περίπτωση ρήτρας διεθνούς δικαιοδοσίας, με τα χαρακτηριστικά που περιέχονται στην απάντηση στο πρώτο ερώτημα, τη δυνατότητα για το δικαστή που δικάζει μια διαφορά δυνάμει τέτοιας ρήτρας, να λάβει υπόψη συμψηφισμό απαιτήσεως που είναι συναφής με την επίδικη απαίτηση.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Bundesgerichtshof με διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 1978, αποφαίνεται:

**1) Το άρθρο 17, παράγραφος 1, της Συμβάσεως (...) δεν μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αποκλείει ρήτρα σύμφωνα με την οποία καθένας από τους δύο συμβαλλομένους σε σύμβαση πωλήσεως, οι οποίοι έχουν την κατοικία τους σε διαφορετικά κράτη, μπορεί να εναχθεί μόνο ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού.**

**2) Το άρθρο 17, παράγραφος 1, της Συμβάσεως (...) δεν μπορεί να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι αποκλείει, στην περίπτωση ρήτρας διεθνούς δικαιοδοσίας με τα χαρακτηριστικά που περιέχει η απάντηση στο πρώτο ερώτημα, τη δυ-**

**νατότητα για τον δικαστή που έχει επιληφθεί της διαφοράς δυνάμει τέτοιας ρήτρας, να λάβει υπόψη συμψηφισμό αιτήσεως που είναι συναφής με την επίδικη απαίτηση.**

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart

Pescatore Sørensen O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Νοεμβρίου 1978.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
H. Kutscher